

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoirra Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi.....	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari.....	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'st Muhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi.....	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyevich, Ahrorova Ozoda Amriddinovna</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari.....	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari.....	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida).....	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ithom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili.....	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi.....	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari.....	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatlarini (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Nazilya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdorovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	190
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990-yillar)	195
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar ta'limida ikkilamchi cheklovlarni kamaytiruvchi ta'lim texnologiyalari	199
<i>Qo'ziyeva Shahnoza Muhammadsoli qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'quvchilarda milliy g'oya va mafkurani rivojlantirishda mumtoz musiqaning o'rni va ahamiyati 202 Baymanova Feruza Abralovna	202
	Ommaviy jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishning pedagogik asoslari 207 Xayitova Ulfatoy Tursunovna	207
	Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy faollikni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 211 Turg'unboev Sirojiddin Faxriddinovich	211
	Muhandislik ta'limida Bernulli va Puasson taqsimotlarini texnologik jarayonlar misolida o'qitish metodikasi... 216 Qo'ziboyeva Nozima Yoqubjon qizi, Maxmanazarov Sardor Toirjon o'g'li, Saydullayev Asadbek Xayrullo o'g'li	216
	Психолого-педагогические основы обучения теме “производная” в курсе алгебры и начал анализа президентской школы 225 Шахноза Холмуродова Зоир кизи	225
	O'qish savodxonligi darslarida Bloom taksonomiyasi va 4K kompetensiyalarining integrativ modeli 234 Farsaxonova Mastura Jalol qizi	234
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash mezonlari va monitoring tizimini takomillashtirish: indikatorlar asosidagi boshqaruv modeli 241 Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi	241
	Maxsus mashqlar yordamida start tezligini oshirish metodikasi 244 Sitara Elova Axmatqulovna, Panjiyeva Gulzoda Eshdaviyat qizi	244
	Amudaryo foreli (Salmo trutta oxianus) O'zbekiston huddudida tarqalishi va ekologiya ta'siri..... 248 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Sevinch Sirojiddinova, Qurbonazarova Marjona Zokirovna	248
	Suv va quruqlik muhitiga moslashgan amfibiyalarda adaptatsiya xususiyati 251 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Axmamatova Feruza Shamsiddin qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	251
	O'zbekistonda tarqalgan kaptarsimonlar xilma-xilligi, ularni tarqalishi, biologik xususiyatlari va amaliy ahamiyati 255 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Jasmina Baxtiyor qizi, Saidova Dilnoza Rustamovna	255
	Surxondaryo viloyatidagi qo'lqanotlilar turlarining morfologik tasnifi va hududiy farqlari 259 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Yarashova Sarvara Islomovna, Bahromova Shahzoda Abduqodirovna	259
	Игровые технологии как средство активизации коммуникативной деятельности учащихся на занятиях по русскому языку 267 Халикова Гульбахор Исановна	267
	Yoshlarni pedagogik kasbga yo'naltirish ishlarini o'rganishning konseptual va metodologik asoslari 270 Matkarimova Muxabbat Abuovna	270
	O'qish savodxonligini baholovchi topshiriqlar turlari 277 Rasulova Mushtariybonu	277
	Qoraqalpog'istonning shimoliy tumanlaridagi bolalarda tashqi nafas olish tizimi xususiyatlari 281 Orazbaeva Navbaxor Mratbaevna	281
	“Kompyuter tarmoqlari” fanini o'qitishda dasturiy-didaktik vositalardan foydalanish 285 Muqimov Shahzodbek Ixtiyor o'g'li	285
	Yangi O'zbekiston: yangilanish va taraqqiyot omillari (Qashqadaryo viloyati misolida)..... 288 Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, Safarova Sevara Saloxiddinovna	288
	Raqamli ta'lim strategiyalaridan foydalanib o'qish samaradorligini oshirish 294 Narzullayeva Gulzira Xayrullo qizi, Abdusottarova Farog'at Olimjon qizi	294
	Oliy ta'limda “Zoologiya” kursini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish (“umurtqali hayvonlar” misolida)..... 299 Xonnazarova Mamlakat To'lqinovna	299
	Oliy ta'lim muassasalarida ommaviy sportni rivojlantirish strategiyalari 303 Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li	303
	Accommodating a Teenage English Learner With Tourette-Related Stammering in Uzbekistan State Multilevel Test Preparation: A Single-Case Study 307 Yulduz Sultanova	307
	Yengil atletikada to'siqlar osha yugurish texnikasini takomillashtirish va o'rgatish uslubiyati 313 Chariyev Ulug'bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich	313

The Interaction of Language and Culture in Intercultural Conflict Communication	317
Gulnoza Khushnazarova	
O'smir shaxsida o'zini o'zi tushunish psixologik muammo sifatida.....	321
Mahmudov Abdurasul	
O'quvchilar nutqida milliy-madaniy leksik birliklarni qo'llashga o'rgatishda semantikashtirish	325
Tursunova Javhar Bakir qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich ta'limda matematik madaniyatni shakllantirish: Qori Niyoziy merosi asosida.....	329
Axmedova Nargiza Toychibekovna	
A2 darajadagi o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda adaptiv yondashuvning roli	333
Nezametov Zuxra Axmadovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik kasbga ijodiy munosabatni tarbiyalashning nazariy asoslari.....	336
Axmatov Ibrohimjon Furqat o'g'li	
Voyaga yetmaganlar profilaktikasida maktab, oila va mahalla hamkorligining zamonaviy holati va diagnostikasi	340
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Yuqori sinf o'quvchilarining ijtimoiy va intellektual kompetensiyalarini rivojlantirishni pedagogik tizimini takomillashtirish	344
Amankosova Dinara Gabitovna	
Innovatsion usullar vositasida maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirish.....	348
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Dzyudoning olimpiya o'yinlaridagi o'rni va ahamiyati	353
Jaxongir O'razbayev Temur o'g'li	
Umumta'lim maktab o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga integratsiyalashgan harbiy tarbiyaning ilmiy-nazariy asoslari.....	356
A'zamov Inom Salimjonovich	
The Role of Digital Platforms in Developing Students' Independent Learning Competency.....	360
Jo'rayeva Zamira Ishmuminovna, Uraqova Shaxlo Turdiyevna	
Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	365
Toshpo'latov Olim Panjiyevich	
"Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat markazlarining ta'lim jarayonlarini tashkil etish	370
Bektemirova Asilabonu Akmal qizi	
Kreativ ta'lim texnologiyalari asosida talabalarda innovatsion kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	374
Sariboyev Nurali Abdunazarovich	
Bolalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar va yosh xususiyatlari	378
Erkinboyev Muhammadqodir Nodirbek o'g'li	
Tasviriy san'at darslarida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.....	383
Xushvaqtov Abror Doniyor o'g'li	
Raqamli ta'lim muhitida zamonaviy o'qitish metodlari va interaktiv texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	387
Murodova Dilafro'z Matmurod qizi, Sattarova Bibijon Muzaffar qizi, Bekmurodova Muhayyo Uralbayevna	
Kredit-modul tizimida o'quv-me'yoriy hujjatlarni takomillashtirish borasidagi milliy va xorijiy tajribalar	391
Aralova Maxsuma Abdurahmonovna	
Yuqori sinf o'quvchilariga chet til o'qitish va o'rgatishda motivatsiyaning o'rni xususida.....	396
Atadjanova Shaxnoz Abbasovna, Ismoilova Feruza Salimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion metodlar	400
Axmedova Fayziniso Otabek qizi	
Bo'lajak pedagoglarning uzluksiz amaliy faoliyatida professional salohiyatini rivojlantirish yo'llari	403
Habibullayeva Muxlisaxon Yorqinjon qizi	

Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining PR kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....	406
<i>J. B. Jumabayev</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	412
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Biologiya ta'lim jarayonida ilg'or hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash.....	416
<i>Mo'minov Dilshod Yaxshiboy o'g'li</i>	
Oliy ta'limda masofaviy ta'limning pedagogik-psixologik xususiyatlari	420
<i>Mutalibova Muqaddasxon Abdunabi qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda raqamli platformalar orqali kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirish	423
<i>Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Saminjonova Sevaraxon Axmadjon qizi, Abdihakimova Muqaddas Fahridinova, Matsapayeva Nigora Satbay qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining etnopedagogik kompetentligini shakllantirishda milliy hunarmandchilik va xalq amaliy san'atining didaktik imkoniyatlari	428
<i>Pardayeva Gulchexra Safarovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari	432
<i>Qipchaqova Sevinchxon Farxodjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim boshqaruvida ERP tizimlarini integratsiyalashning proaktiv modeli.....	436
<i>Raxmatillayev Oyatillo Zikrillayevich</i>	
Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etish va loyihalashtirish	439
<i>Sadikova Shoista Akbarovna, Yangiboyeva Salomat Samandarovna, Yangiboyeva Sevinch Samandarovna</i>	
Milliy hunarmandchilik buyumlarini yasash orqali o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish	442
<i>Xayitov Jonibek Xolboboyevich, Nabijonova Nilufar Nabijon qizi</i>	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	446
<i>Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li</i>	
Сравнительно-типологический анализ юмора и гуманизма в творчестве Гафура Гуляма и Марка Твена.....	451
<i>Абдумунинова Махлиё</i>	
Особенности фонетико-фонематической речи (качественные и количественные) у младших школьников с речевыми расстройствами.....	453
<i>Заирова Н. Б.</i>	
Informatika ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari	459
<i>Toshmurodova Gulsevar Bekmurod qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash samaradorligini oshirishda innovatsion hamkorlik modelining ahamiyati	464
<i>Jo'rayeva Mohigul Avazbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi	468
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Oilada bolani tarbiyalashning innovatsion yondashuvlari va ularning samaradorligi.....	474
<i>Sultonova Nurxon Anvarovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy moslashuvni ta'minlashda rivojlantiruvchi muhitning ahamiyati...	478
<i>Valijonova Bibirobiyaxon Numonjon qizi</i>	
Raqamlashtirish muhitida o'smirlarning o'zini o'zi anglashining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	482
<i>Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika ta'limida innovatsion yondashuvlar asosida fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish.....	486
<i>Ermamatova Maftuna Ermamatovna, Shamsiyeva Mohinur Kaxramonovna</i>	
"Lifelong learning" konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchining shaxsiy sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari	490
<i>Hakimova Nargiza Supxonovna</i>	
Barqaror transport tizimlarini loyihalash kompetentligining tuzilmasi: komponentlar, mezonlar va indikatorlar.....	495
<i>Abduraxmanov Ravshan</i>	

Generativ sun'iy intellekt vositalarining oliy ta'lim talabalarining tanqidiy tafakkuriga ta'siri	500
<i>Ikromov Oybek Ibrogimovich</i>	
Efferent afaziya nutq nuqsoni bo'lgan bemorlar bilan olib boriladigan logopedik rehabilitatsiya ishlar tizimi ..	505
<i>Turdaliyeva Shahlo Husnitdinovna</i>	
Autizm sindromli bolalar bilan ishlashda pedagog va oila hamkorligini ta'minlash mexanizmlari	510
<i>Babayeva Azizabonu Hamidjon qizi</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda nutqiy muloqotni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy yondashuvlari	515
<i>Muhammadjonova Dilafuz Farhodjon qizi</i>	
Ijtimoiylashuvning pedagogik kategoriya sifatida rivojlanishining mazmuni va dinamikasi	519
<i>Madayeva Muqaddas Baxtiyor qizi, Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Globalashuv sharoitida talaba-yoshlarning intellektual migratsiyadagi o'rni.....	526
<i>Eshonjonov Bobir Zafarjonovich</i>	
O'smir qizlarda qad-qomat shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar	530
<i>Uraimov Sanjar Ro'zmatovich, Abdullayeva Maxbuba</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda matn bilan ishlashning didaktik imkoniyatlari	534
<i>Qayumova Shoxsanam To'liqin qizi</i>	
Harbiy xizmatchilarni fuqarolik jamiyatiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiya qilish jarayonida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etishning pedagogik-psixologik mexanizmlari va determinantlari	538
<i>Ikmattullayev G'. Z.</i>	
Raqamli muhitda kechiktirish (prokrastinatsiya) odatlari va ularning shaxsiy moliyaviy qarorlar sifatiga ta'siri.....	544
<i>Sultonova Saida Muhiddin qizi, Nematova Mahliyo Solijon qizi</i>	
Yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonida oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlari.....	548
<i>Sultonova Saida Muhiddin qizi, Musajonov Ulug'bek Ro'ziboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mediaresurslardan foydalanish orqali o'quvchilarning fikrlash faolligini oshirish.....	551
<i>Bozorboyeva Muhabbat Tohirjon qizi</i>	
Adabiyot darslarida loyiha asosida ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik va metodik asoslari (5-sinf misolida)	556
<i>Azimjonova Shahnoza Dilshodbek qizi</i>	
4K modelini rivojlantirishda "Teskari sinf" (Flipped Classroom) texnologiyasining o'rni va ahamiyati	562
<i>Doniyorova Dildora Nuritdin qizi</i>	
4S festivali orqali Prezident maktablari pedagog va hodimlarida sog'lom turmush madaniyatini shakllantirish	566
<i>Ibragimov Shuhratbek</i>	
Ergashgan qo'shma gapli maqollarning komponental xususiyati.....	571
<i>Xoliqova Nasiba Anvar qizi</i>	
Как через счёт и движение формировать здоровье с точки зрения педагогики восточного возрождения	574
<i>Алиходжаева Р., Калауова М.</i>	
Kurashchilarda musobaqa davrida stressga chidamlilikni shakllantirish	578
<i>Umadurdiyev Bahodir Xolmamatovich, Komilov Aziz Xoshimovich</i>	
Значение педагогической культуры в решении проблем подготовки преподавателей русского языка в высшем образовании	581
<i>Худайбердиева Дильфуза Мухтаровна</i>	

4K MODELINI RIVOJLANTIRISHDA “TESKARI SINF” (FLIPPED CLASSROOM) TEKNOLOGIYASINING O'RNI VA AHAMIYATI

Doniyorova Dildora Nuritdin qizi
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
Samarqand kampusi stajyor o'qituvchi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim paradigmasining asosi hisoblangan 4K modeli (kreativlik, tanqidiy fikrlash, kollaboratsiya, kommunikatsiya)ni shakllantirishda “Teskari sinf” texnologiyasining metodik imkoniyatlari tadqiq etiladi. Tadqiqotda an'anaviy dars strukturasi transformatsiya qilish orqali talabalarning mustaqil bilim olish faolligini oshirish va guruhlarda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, “Teskari sinf” modeli dars vaqtini amaliy loyihalarga yo'naltirish orqali talabalarda kognitiv va ijtimoiy kompetensiyalarni barqarorlashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: 4K modeli, “Teskari sinf” (Flipped Classroom), tanqidiy fikrlash, kreativlik, kollaboratsiya, kommunikatsiya, raqamli didaktika, fasilitatsiya, mustaqil ta'lim, innovatsion pedagogika.

Abstract: This article examines the methodological possibilities of “Flipped Classroom” technology in developing the 4K model (creativity, critical thinking, collaboration, communication), which is considered the foundation of the modern educational paradigm. The study analyzes the issues of increasing students' independent learning activity and developing teamwork skills through transforming the traditional lesson structure. The results demonstrate that the “Flipped Classroom” model contributes to strengthening students' cognitive and social competencies by allocating classroom time to practical projects.

Key words: 4K model, Flipped Classroom, critical thinking, creativity, collaboration, communication, digital didactics, facilitation, independent learning, innovative pedagogy.

Аннотация: В данной статье исследуются методические возможности технологии “Перевернутый класс” в формировании модели 4К (креативность, критическое мышление, сотрудничество, коммуникация), которая считается основой современной образовательной парадигмы. В исследовании проанализированы вопросы повышения активности студентов в самостоятельном обучении и развития навыков работы в группах путем трансформации традиционной структуры занятия. Результаты показывают, что модель “Перевернутый класс” способствует развитию когнитивных и социальных компетенций, обучающихся за счет сосредоточения учебного времени на практических проектах.

Ключевые слова: модель 4К, “Перевернутый класс” (Flipped Classroom), критическое мышление, креативность, сотрудничество, коммуникация, цифровая дидактика, фасилитация, самостоятельное обучение, инновационная педагогика.

KIRISH

XXI asrga kelib insoniyat “axborot portlashi” va shiddatli texnologik transformatsiyalar davriga qadam qo'ydi ^[10]. Bugungi kunda bilimlarning eskirish sur'ati misli ko'rilmagan darajada tezlashgan bo'lib, bu holat ta'lim tizimi oldiga mutlaqo yangi va strategik vazifalarni qo'ymoqda. Endilikda ta'limning asosiy maqsadi shunchaki faktik ma'lumotlarni yodlatish (reproduktiv ta'lim) yoki tayyor bilimlar bazasini shakllantirish emas, balki olingan axborotni chuqur tahlil qila oladigan, kutilmagan muammolarga nostandart yechimlar topadigan va yuqori darajadagi jamoaviy muhitda samarali ishlay oladigan mutaxassislarini tayyorlashga aylandi ^[2].

Zamonaviy mehnat bozori va ijtimoiy hayot talablaridan kelib chiqqan holda, xalqaro ta'lim standartlarida 4K modeli – tanqidiy fikrlash, kreativlik, kollaboratsiya va kommunikatsiya tushunchalari raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning fundamental asosi sifatida e'tirof etilmoqda. Ushbu kompetensiyalarning har biri zamonaviy shaxs shakllanishida o'ziga xos o'ringa ega ^[3]:

1. **Tanqidiy fikrlash** – axborot oqimidagi haqiqat va soxtalikni ajratish hamda dalillarga asoslangan qaror qabul qilish imkonini beradi;

2. **Kreativlik** – yangi g'oyalar yaratish va innovatsion yondashuvlarni shakllantirishning asosi hisoblanadi;
3. **Kollaboratsiya va kommunikatsiya** – globallashtirilgan dunyoda turli qarashlarga ega shaxslar bilan umumiy maqsad yo'lida birlashish va samarali muloqot o'rnatishning bosh omilidir ^[4].

Biroq, ko'p yillik tajribaga asoslangan an'anaviy pedagogik yondashuvlarda dars vaqtining asosiy qismi hamon o'qituvchi tomonidan ma'lumotlarni uzatishga sarflanmoqda. Bunday sharoitda talaba passiv tinglovchi va axborot qabul qiluvchi "ombor" (obyekt) sifatida qolib ketmoqda, bu esa unda yuqorida ta'kidlangan kognitiv va ijtimoiy ko'nikmalarning to'laqonli shakllanishiga to'sqinlik qilmoqda ^[5].

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talaba axborotni shunchaki eshitganda uning atigi 10-20 foizini o'zlashtirsa, amaliy tahlil va muhokama jarayonida bu ko'rsatkich 75-90 foizga yetadi. Dars davomida amaliy mashg'ulotlar, tahliliy bahslar va jamoaviy loyihalar uchun vaqt yetishmasligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi asosiy to'siqlardan biriga aylandi. Mazkur ziddiyatni bartaraf etishda raqamli didaktikaning eng samarali texnologiyalaridan biri – "Tekkari sinf" (Flipped Classroom) modeli dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ushbu model dars strukturasi tubdan qayta loyihalashtirishga asoslangan bo'lib, unda nazariyani o'zlashtirish bosqichi darsdan tashqariga, talabaning mustaqil faoliyatiga (video ma'ruzalar, interaktiv materiallar orqali) ko'chiriladi ^[9].

Auditoriya vaqti esa murakkab muammolarni yechishga, kreativ g'oyalar ustida ishlashga va talabalararo jonli muloqotga yo'naltiriladi. Mazkur yondashuv nafaqat talabani o'quv jarayonining faol subyektiga aylantiradi, balki 4K modelining har bir komponentini amaliyotda tizimli ravishda rivojlantirish uchun qulay metodik muhit yaratadi ^[6]. Shunga ko'ra, "Tekkari sinf" texnologiyasini oliy ta'lim tizimiga integratsiya qilish zamon talab qilayotgan moslashuvchan va ijodkor mutaxassislarni tayyorlashda strategik zaruriyat hisoblanadi ^[8].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Dars strukturasi markaziy qismi auditoriya faoliyati bo'lib, u bevosita 4K modelining har bir komponentini rivojlantiruvchi didaktik o'yinlar va interfaol metodlar asosida tashkil etildi. Bunda dars vaqti nazariyani shunchaki bayon qilishdan butunlay ozod qilinib, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirildi. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda evristik suhbatlar va muammoli vaziyatlar qo'llanildi. Ushbu usullar yordamida talabalar olingan nazariy bilimlarni real hayotiy muammolarni yechishda qo'llashga, turli dalillarni solishtirishga hamda tahliliy xulosalar chiqarishga o'rgatildi. Kreativlik va kollaboratsiyani rivojlantirishda esa kichik guruhlarda loyihaviy ishlash metodi joriy etilib, har bir jamoaga nostandart yechimlar va jamoaviy mas'uliyatni talab etuvchi ijodiy topshiriqlar berildi. Bu esa talabalarda nafaqat ijodiy yondashuvni, balki jamoada ishlash madaniyatini ham shakllantirdi.

Bundan tashqari, guruhlararo ilmiy bahs-munozaralar va taqdimotlar tashkil etish orqali ta'lim oluvchilarning kommunikatsion ko'nikmalari rivojlantirildi. Ushbu jarayonda talabalar o'z g'oyalarini akademik doirada himoya qilish hamda o'z g'oyalarini konstruktiv tahlil qilish mahoratini namoyish etdilar. Tadqiqot yakunida jarayon samaradorligini baholash uchun maxsus monitoring tizimi va mezonlar ishlab chiqildi. Bunda talabalarning kognitiv faolligi hamda ijtimoiy-professional kompetensiyalari asosiy obyekt sifatida olindi.

Baholashda quyidagi miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari (indikatorlari) qo'llanildi:

1. Mustaqil tayyorgarlik darajasi (darsga tayyorlik darajasi);
2. Guruh ichidagi liderlik va hamkorlik layoqati;
3. Muammoli vaziyatlarni yechishda taklif etilgan g'oyalarning o'ziga xosligi;
4. Argumentlash va o'z nuqtayi nazarini mantiqiy bayon etish mahorati ^[10].

Pedagogik eksperiment davomida nazorat va tajriba guruhlarida o'rtasida qayd etilgan ushbu o'zgarishlar "Tekkari sinf" modelining 4K ko'nikmalarini tizimli va dinamik shakllantirishdagi ustuvorligini obyektiv hamda matematik-statistik jihatdan baholashga xizmat qildi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonining ilmiy-metodik asoslarini belgilashda qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va bevosita pedagogik kuzatuv metodlaridan kompleks ravishda foydalanildi. Tadqiqotning strategik maqsadi – "Tekkari sinf" (Flipped Classroom) modelining talabalarda 4K kompetensiyalarini (tanqidiy fikrlash, kreativlik, kollaboratsiya va kommunikatsiya) shakllantirishdagi didaktik samaradorligini eksperimental tahlil qilish hamda olingan natijalarni an'anaviy o'qitish modeli bilan qiyosiy solishtirishdan iborat bo'ldi ^[7]. Shu maqsadda o'quv jarayoni bir necha izchil bosqichlardan iborat, o'zaro mantiqiy bog'langan metodik tizim asosida loyihalashtirildi.

Tadqiqotning boshlang'ich nuqtasi sifatida o'quv mazmuni raqamli transformatsiya qilindi. Bunda an'anaviy darslikdagi nazariy materiallar "mikro-o'rganish" (micro-learning) tamoyili asosida bloklarga ajratilib, raqamli formatga o'tkazildi. Ma'ruza matnlari o'rniga talabalarga darsdan tashqarida mustaqil o'zlashtirish uchun video-ma'ruzalar, interaktiv prezentatsiyalar va zamonaviy platformalarda (masalan, Genially, H5P) tayyorlangan multimediyalar resurslari taqdim etildi. Ushbu yondashuv talabalarga axborotni o'zi uchun qulay bo'lgan vaqtda va individual sur'atda qabul qilish imkonini berdi.

Eng muhimi, talabalar tushunarsiz bo'lgan qismlarni bir necha bor qayta ko'rish orqali o'zlashtirish qiyinchiliklarini muvozanatlashtirishga muvaffaq bo'ldilar. Bu esa auditoriya mashg'ulotlariga tayyor, bazaviy bilimlarga ega bo'lgan subyektning kelishini ta'minladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagogik eksperiment davomida olingan ma'lumotlar "Teskari sinf" texnologiyasining an'anaviy o'qitish metodikasiga nisbatan sezilarli darajada samarali ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot tahlillari shuni ko'rsatdiki, talabalarning o'quv jarayoniga bo'lgan yondashuvi tubdan o'zgarib, ularning darsga tayyorgarlik ko'rish mas'uliyati o'rtacha 40% ga oshdi. Ushbu ko'rsatkich, birinchi navbatda, nazariy materialni auditoriyadan tashqarida mustaqil o'zlashtirish tizimining to'g'ri yo'lga qo'yilganligi bilan izohlanadi.

Nazariyani darsdan avval o'rganish amaliyoti auditoriyadagi vaqt taqsimotini optimallashtirishga xizmat qildi va natijada amaliy mashg'ulotlar hamda interaktiv muhokamalar uchun ajratiladigan vaqt hajmi 60-70% gacha kengaydi. 4K ko'nikmalarining shakllanish dinamikasini kuzatish natijasida talabalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatida sifat o'zgarishlari qayd etildi.

Xususan, muammoli vaziyatlar va keyslar bilan ishlashda talabalar shunchaki yodlangan ma'lumotlarni qayta takrorlamasdan, balki olingan bilimlarni tahlil qilish orqali asoslantirilgan argumentlar keltirishga odatlandilar. Bu jarayon bevosita kollaboratsiya ko'nikmalarining rivojlanishi bilan parallel ravishda kechdi. Guruhlarda ishlash davomida talabalar o'rtasida vazifalarni oqilona taqsimlash, jamoaviy mas'uliyatni his qilish va liderlik fazilatlarining namoyon bo'lishi kuzatildi. Avvalgi darslarda sust ishtirok etgan talabalarning ham kichik guruhlardagi faolligi ortishi jamoaviy hamkorlikning samarali mexanizmi ekanligini ko'rsatdi. Shu bilan birga, kommunikativ kompetensiyalarning o'sishi talabalarning nutqiy ravonligida va auditoriya bilan muloqot qilish mahoratida yaqqol namoyon bo'ldi.

O'z loyihalarini himoya qilish va tayyorlagan taqdimotlarini namoyish etish jarayonida talabalar nafaqat mavzu mazmunini ochib berdilar, balki nutqiy mantiq va argumentatsiya orqali o'z nuqtayi nazarlarini dadil himoya qilishga ham muvaffaq bo'ldilar. Kreativ yondashuv nuqtayi nazaridan esa muammoli vaziyatlarni yechishda standart qoliplardan chiqish va innovatsion g'oyalarni ilgari surish tendensiyasi tajriba guruhlarida nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'ldi.

Umumiy xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, olingan miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari "Teskari sinf" modelining zamonaviy mutaxassislar tayyorlashdagi ustuvorligini matematik-statistik jihatdan to'liq isbotladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Teskari sinf" modeli 4K ko'nikmalarini rivojlantirishda shunchaki texnik vosita yoki raqamli platformalar majmuasi emas, balki ta'lim mazmunini transformatsiya qiluvchi strategik metodologiya hisoblanadi ^[11].

An'anaviy ta'lim modelining asosiy kamchiligi shundaki, talaba yangi va murakkab ma'lumotlarni qabul qilish jarayonida auditoriyada passiv tinglovchi bo'lib qoladi, eng qiyin bosqich – bilimlarni amaliyotda qo'llash va tahlil qilish jarayonida esa uyda yolg'iz qolib, kognitiv qiyinchiliklarga uchraydi. Bu esa ta'lim sifatining pasayishiga va talabada o'zlashtirishga nisbatan motivatsiyaning susayishiga olib keladi.

"Teskari sinf" modeli esa ta'limiy vaqt va makon iyerarxiyasini o'zgartirish orqali ushbu muammoni bartaraf etadi. Bunda eng murakkab jarayonlar – sintez, tahlil va baholash – bevosita pedagog nazoratida hamda tengdoshlar bilan o'zaro hamkorlik (kollaboratsiya) muhitida amalga oshiriladi ^[12].

Muhokama jarayonida talabalar o'rtasida yuzaga keladigan tabiiy muloqot nafaqat kommunikatsiya ko'nikmalarini, balki jamoada ishlash madaniyatini ham shakllantiradi. Bu muhitda bilim shunchaki "uzatilmaydi", balki talabalarning o'zaro fikr almashinuvi jarayonida "qayta kashf etiladi".

Pedagogning ushbu modeldagi roli an'anaviy "bilimlar manbai"dan zamonaviy fasilitatorlik darajasiga ko'tarilishi alohida ahamiyatga ega ^[13]. Fasilitator sifatida o'qituvchi tayyor javoblarni bermaydi, balki yo'naltiruvchi savollar orqali talabaning mustaqil fikrlash (tanqidiy va kreativ) erkinligini ta'minlaydi. Talaba darsga tayyor kelishi natijasida auditoriyada "muammo-yechim-xulosa" zanjiri asosida ish olib boradi, bu esa uning o'ziga bo'lgan ishonchini va professional kompetensiyalarini tizimli ravishda oshiradi ^[14]. Shunday qilib, "Teskari sinf" modeli raqamli ta'lim resurslarini inson kapitalini rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik texnologiyalar bilan integratsiya qilishning eng samarali usullaridan biri ekanligini isbotlaydi.

XULOSA

O'tkazilgan tadqiqot va pedagogik eksperiment natijalari "Tekhari sinf" texnologiyasining zamonaviy ta'limning 4K modelini amaliyotga tatbiq etishdagi eng samarali va barqaror mexanizmlardan biri ekanligini to'liq isbotladi. Ushbu metodologiya an'anaviy ta'limdagi passiv axborot qabul qilish jarayonini faol va natijaga yo'naltirilgan o'quv muhitiga transformatsiya qilishi bilan ajralib turadi. Mazkur texnologiya talabani ta'lim jarayonining oddiy ob'yektidan faol subyektiga aylantirib, unda mustaqil bilim olish mas'uliyatini va kreativ yondashuv madaniyatini tizimli ravishda shakllantiradi.

Auditoriya vaqtdan unumli foydalanish imkoniyati talabalarda nazariy bilimlarni murakkab amaliy muammolar yechimiga yo'naltirish, tahliliy fikrlash va innovatsion g'oyalarni generatsiya qilish ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirdi. Shu bilan birga, ushbu model nafaqat o'quv fanini o'zlashtirishga, balki kelajakda mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishga xizmat qiluvchi jamoada ishlash, liderlik va kommunikativ mahorat kabi ijtimoiy-professional kompetensiyalarning rivojlanishiga mustahkam zamin yaratadi.

Xulosa o'rnida ta'kidlash lozimki, "Tekhari sinf" texnologiyasini oliy ta'lim hamda boshlang'ich ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimiga keng va tizimli ravishda joriy etish raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning hamda ta'lim sifatini yangi bosqichga ko'tarishning muhim strategik omili bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ushbu metodologiyani turli fan sohalariga moslashtirish va raqamli didaktik resurslarning metodik bazasini yanada boyitish zarurligini ko'rsatmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. John Wiley & Sons.
2. Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. International Society for Technology in Education.
3. Hamdan, N., McKnight, P., McKnight, K., & Arfstrom, K. M. (2013). *A Review of Flipped Learning*. Flipped Learning Network.
4. Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013). *The Flipped Classroom: A Survey of the Research*. AEE Annual Conference & Exposition.
5. Muslimov, N. A., Usmonboeva, M. H., Sayfurov, D. M., To'rayev, A. B. va boshqalar. (2015). *Innovatsion ta'lim texnologiyalari*. Toshkent: "Sano-standart" nashriyoti.
6. Abduqodirov, A. A., & Pardayeva, M. E. (2020). "Tekhari sinf texnologiyasi va uning oliy ta'lim muassasalarida qo'llanishi". *Pedagogik mahorat jurnali*.
7. Rustamovich, I. A., & Qizi, K. N. A. (2025). Ingliz va o'zbek hikoyalaridagi frazemalarning intertekstual xususiyatlari va ekspressiv funksiyalari. *Eurasian Journal of Academic Research*, 5(8), 56-59.
8. Tasheva, D. S., & Kubayeva, N. A. (2022). Modern educational technologies in the aspect of a student-centered approach in teaching foreign languages. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 12, 35.
9. Tasheva, D., Kubayeva, N., & Djanzakova, M. (2025). Tilshunoslikda lingvistik tadqiqotlar muhitini o'rganish tahlillari. *Journal of New Century Innovations*, 90(1), 71-73.
10. Tasheva, D., Kubayeva, N., & Djanzakova, M. (2026). Linguodidactics – Theory and Practice of Language Acquisition in Language Learning Conditions. *Global Trends in Science and Innovation*, 3(1), 113-119.
11. Nafisa, K., & Kamola, A. (2024). The problem of teaching students lexical and phraseological features in translation studies of phrasal verbs in English and Uzbek languages. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(10), 39-42.
12. Nafisa, K., & Matluba, D. (2023). Psychological and pedagogical aspects of research into the problem of bilingual foreign language teaching. *Conferencea*, 31-34.
13. Qobiljonova, K. M. (2025). Blokcheyn texnologiyasi va undan foydalanish yo'llari. *Tadqiqotlar*, 76(4), 137-144.
14. Rustamovich, D. I. A., et al. (2022). The role of verbal and non-verbal communication in learning foreign language. *World Bulletin of Social Sciences*, 9, 10-11.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.